

ד. 1) באיזה מנחה נאמר איסור חימוץ, וכיצד הדין בשאר המנחות (פרט), ומנלץ? והאם מהאי ילפותא דשאר המנחות יש ללמוד לכל המנחות, ומדוע? 2) מה דרשינן מדכתיב "וימשחם ויקדש אותם" (פרט)? ומה הטעם לדרוש הכי? 3) מה דינו של המעלה בשר חטאת או שתי הלחם על המזבח, ומנלץ? 4) האם הדינים שנאמרו לגבי המזבח נאמרו אף על הכבש או קרקע העזרה, ומנין?

ה. 1) מה דרשינן מדכתיב "קרבן ראשית תקריבו אותם לה" (2) מה דינו של המעלה לוג שמן של מצורע על גבי המזבח, ומנלץ? והאם אפשר ללמוד את דינו משתי הלחם, ומדוע? והאם יש נפקא מינה בין היכא דבא בפני עצמו או דבא עם הזבח, ומדוע? 3) המקטיר שאור או דבש, כמה יקטיר ויהיה חייב, ומדוע? והאם אפשר ללמוד את דין השאור ודין הרבש מהדרי, ומדוע (באר היטב)?

ו. 1) האם אפשר ללמוד משיעורו של איסור הקטרת השאור, אף לשאר מיילי דהקטרה, ומדוע? 2) מה דינה של תערובת שאור עם מצה, ומנלץ? והאם אמרינן בשאור "היתר מצטרף לאיסור", ומנלץ? והאם אף בדבש נאמרו דינים אלו, ומנלץ? 3) המעלה על המזבח דבש ושאור, כמה מלקויות הוא לוקה, ומדוע (פרט)? וכיצד הדין היכא דהעלה דבש ושאור מעורבין, ומדוע?

ז. 1) מה הם המנחות הטעונות שמן ולבונה? ומהיכן ידעינן דטעונות אף שמן ואף לבונה? 2) מה ילפינן מדכתיב גבי מנחת העומר "ונתת עליה שמן ושמת עליה לבונה מנחה היא"? ומנלץ דדווקא הכי דרשינן לה? ומה הוי אמינא אי לאו הנך מיעוטא, ומדוע? 3) מי דמיא טפי למנחת העומר: מנחת כהנים, או לחם הפנים, ומדוע?

ח. 1) מה דינה של מנחת חוטא שנתן עליה שמן או לבונה, ומנלן? והאם הוא מוסכם לכולי עלמא, ומדוע? והאם יש נפקא מינה כמה שמן או כמה לבונה נתן, או על כמה מן המנחה נתנם, ומדוע? 2) המחשב מחשבת פיגול במנחת חוטא שנתן עליה שמן או לבונה, האם חייב משום פיגול, ומדוע?

ט. 1) היכא דכתיב בתורה "נתינה" מה הוא שיעור הנתינה, ומנלן? והאם הוא מוסכם לכולי עלמא? 2) באר מאי היתה הסלקא דעתין דחייב שמן ולבונה נאמר רק בשני כהנים! וכיצד מסקינן לדינא, ומדוע? 3) כמה מנחות יש שטעונות הגשה ואינן טעונות תנופה, ואלו הן? 4) באיזה מנחות נאמר בפירוש דין הגשה? ואימתי עושים את ההגשה, ומנין? והאם אפשר ללמוד מאלו המנחות אף לשאר מנחות, ומדוע?

י. 1) מה דינם של מנחת חוטא ומנחת סוטה ומנחת העומר בהגשה? ומהיכן ילפינן להו? והאם בלאו האי ילפותא יש ללמוד להם מדינא, או ממאי דכתיב "זאת תורת המנחה", ומדוע? 2) מה דינם של לחם הפנים שתי הלחם ומנחת נסכים בהגשה, ומנין? והאם היכא דכתיב סתם מנחה, כולל הוא אף את הלחם הפנים? 3) מה היא דעתו וטעמו של ר' שמעון גבי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח? והאם יש מנחת כהן שדינה שונה, ומדוע? 4) האם יכול אדם להתנדב מנחה מן השעורין, ומנין?

יא. 1) מי הם אלו שטעונות תנופה ולא הגשה, והאם מוסכם הוא לכולי עלמא? 2) מי הם אלו שטעונות תנופה והגשה? ומה עביד קודם, ומנלן? ומי הם אלו שאינן טעונות לא תנופה ולא הגשה? 3) היכן הוא המקום שבו מגישים את המנחה, וכיצד ילפינן לה? ובאיזה מנחה נאמרה דך ילפותא? והאם מקום זה נאמר אף לשאר המנחות, ומנלן? 4) היכן הוא מקומה של התנופה, ומנלן?

יב. 1) האם כל היכא דכתיב "לפני ה'" הכוונה לאותו המקום, ומדוע? 2) על ידי מי נעשית תנופת השלמים ומנלן, וכיצד אוחז בו ומדוע? 3) אשה שהביאה קרבן שלמים, כיצד יש לנהוג בעינן ההנפה והסמיכה, ומנלן? וכיצד יש לנהוג בתנופת קרבן גר או עבר משוחרר, ומנלן? 4) גוי המביא קרבן, האם יש עליו חיוב תנופה וסמיכה, ומנלן? ואי נימא דיש עליו חיוב האם הוא המניף, ומנלן?

יג. 1) כמה כהנים התעסקו בהנפת והקטרת חלבי השלמים, מנלן ומדוע? 2) היכא דהניפו לחם עם הזבחים, כיצד הניפו אותם (פרט), ומנלן? 3) כיצד נעשית ההנפה, ומנין? ומה הטעם בדבר? והאם כל אלו דטעונים הנפה דינם שוה, ומדוע? 4) מתי מניפים את כבשי העצרת, ומה מניפים מהן, ומנין?

יד. 1) מי אלו שלשה המינים דאמר ר' שמעון דנוהג בהם שלש מצוות? ואלו מצוות נוהגות בכל אחת? 2) באר הסלקא דעתין דבכל אחד מאלו המינים ינהגו כל השלש מצוות, ומדוע באמת לא נהגו? 3) השולח קרבנו ממדינת הים, מי מניף עליו? והאם אפשר אף לסמוך עליו? ואי נימא דאי אפשר לסמוך עליו, אמאי אינו מעכב את הקרבן?

בהצלחה!

תשובות למבחן מנחות נו סב

א. (1) שער נחשון סלקא דעתין אליבא דר' יהודה דסבירא ליה דמהאי קרא דשעיר מתרבי אף שעיר נחשון לסמיכה, דלמא האי ריבויא קאי אף אדין צפון. וסברינן דלהכי אתי אותו למעט דאינו טעון צפון. ומסקינן, דלמאי דאיתרבי איתרבי ולמאי דלא איתרבי לא איתרבי, ומבנין אב נמי ליכא למילף, כי היכי דבעינן ריבויא לסמיכה ולא ילפינן לה מבנין אב, והיינו משום דשעה מדורות לא ילפינן. ולענין פסח סלקא דעתין למילף מעולה, דמה עולה דלא קבע לה זמן טעונה צפון, פסח דקבע לה זמן לא כל שכן, וסברינן דלהכי אתי אותו למעט. ומסקינן, דליכא למילף מעולה דכן כליל, ואף לא מחטאת דמכפרת על חייבי כריתות, ואף לא מאשם דהוי קדשי קדשים, וכן כולוהו במה הצד ליכא למילף משום דהו קדשי קדשים.

(2) סלקא דעתין דכיון דהשחיטה טעונה צפון וקבלה טעונה צפון, כי היכי דבעינן מקבל בצפון דכתיב "ולקח" ודרשינן ולקח לו. הוא הדין שוחט. וכתבו התוס' דבמסקנת סוגיין מבואר, דאף בלאו האי דינא מסברא איכא למימר דבעינן שוחט בצפון. ובריש סוגיין אמרינן, דלענין עולה דריש רב אחייה מדכתיב "ושחט אותו" דלא בעינן דהשוחט גם יהיה בצפון. והוא הדין לענין חטאת, וכתבו התוס' או כי היכי דלא להוי טפל חמור מן העיקר, או דמקרא דעולה דמהתם ילפינן לחטאת מבואר דרק בהמה טעונה צפון. ולרש"י, למסקנת סוגיין הדרין וסברינן, דהא דאין שוחט בצפון ילפינן ממיעוטא דאותו הנאמר בשעיר. ולתוס' אף למסקנא ילפינן לה מאותו דעולה.

(3) לרש"י אתי למימר דאין השוחט יהיה בצפון. ולתוס' אתי למימר דדווקא שוחט לא יהיה בצפון, אבל מקבל יהיה בצפון. וליכא למימר דאתי למעט שאר חטאות, דהא כתיב מקרא שלישי דבכל חטאת בעינן מקום העולה. ובזבחים ילפינן מקרא דאף מעבב.

(4) לרש"י חשיב מעשה יחיד היכא דהוא אף ערך את הפת, דבכהאי גוונא יש לחייבו על האפיה רק משום אופה, ולא משום גמר העריכה שיש במעשה האפיה. אבל אם חבירו ערך והוא אפה, יש לחייב את האופה גם משום עורך כיון דהאפיה היא גמר העריכה. ולתוס', מעשה יחיד הוי רק בגוונא דהוא רק אפה ולא ערך כלום, אבל אם הוא אף ערך קצת בשעת האפיה, יש לחייבו אף משום עורך.

ב. (1) היכא דאפשר להקזיו במקום דהדר ברי, כולי עלמא מודו דשרי להקזיו לו דם, מלבד לר' יהודה דסבר דאדם בהול על ממונו ואם נתיר לו להקזיו דם, יבוא להקזיו אף במקום שעושה בו מום, ונרבנן סברו דאדרבה אדם בהול על ממונו ואם לא נתיר לו, יבוא לעשותו באיסורין. ואם אינו יכול להקזיו אלא במקום שעושה בו מום דלא הדר, לדעת ר' מאיר אסור להקזיו לו, דהא אף בבעל מום אסור להטיל מום. ולדעת חכמים שרי משום דאין לך מום גדול מזה [וכתבו התוס', דהא אם לא יקזיו ימות, ולא שייך שיחיה אלא על ידי מום], ושרי להטיל מום בבעל מום, ולדעת ר' יהודה אסור. ולר' שמעון דאמר דבר שאינו מתכוון שרי, שרי אף בגוונא דהוי ספק אי ההקזה תהיה מום דלא הדר, כיון דאינו פסיק רישא. ולענין לאוכלו בהאי מום, לדעת רבנן אסור, דגזרינן אטו יטיל בו מום לכתחילה. ור' שמעון לא גזר.

(2) המחמץ אחר מחמץ חייב, דהא כתיב לא תעשה חמץ וכתיב נמי לא תאפה חמץ. וכן מסרס אחר מסרס חייב, דכתיב כרות ונתוק, ואם על הכרות הוא חייב, כל שכן על הנתוק דהוי מנתק טפי, אלא אתי לנותק אחר כרות דחייב. ולענין מום בבעל מום, לר' מאיר יש לחייבו, דהא כתיב "כל מום לא יהיה בו". ולרבנן פטור, דהא כתיב "תמים יהיה לרצון" דדווקא היכא דהוא תמים אסור להטיל בו מום. ובקרבן בזמן הזה, שרי לכלי עלמא, משום דאפילו לדמיו אינו ראוי, וכתבו התוס', דאף לא בעינן קרא להא. ובפסולי המוקדשין שנפרו, נמי מודו כולי עלמא דשרי להטיל בהו מום, והיינו דכתיב "תמים יהיה לרצון". ומדכתיב "כל מום" ילפו רבנן דאף היכא דהניח בצק על אזנו של הבכור ובא כלב ותלשו עם אוזנו חייב.

(3) מבואר בסוגיין דחייב מידי דהוי אמעשה שבת. דחזינן במניח בשר על גבי גחלים ונצלה דחייב. וכתבו התוס', דאף דמבואר בקרא דבעינן "עשיה", כהאי גוונא שפיר הוי עשייה. ולדעת תוס' [לביאורו של הצאן קדשים] למסקנת סוגיין יש לחייבו רק היכא דהפכו אף על צידו השני.

ג. (1) היכא דנצלה צליה גמורה בשיעור גרוגרת, וודאי דחייב. והיכא דמצטרף הוא משתים ושלשה מקומות, תליא בתרי לישני בגמי. ואם נצלה רק כשיעור מאכל בן דרוסאי, בעינן שיהפכנו גם לצד השני, דמצד אחד אין לחייב משום מאכל בן דרוסאי. ובמדביק פת בתנור, אפילו דלא הפכו, הא דרכו להאפות כולו וודאי דחייב.

(2) לענין הרצאה כולי עלמא מודו דיש לצרפו, משום דמחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי. ולענין בישול תליא בתרי לשני דרבא. והשיעור בקודח הוא בכל שהוא, וללישנא חדא הוא משום דראוי להצטרף עם עוד חורין כדי לעשותו חור גדול, ולאידך לישנא הוא משום דראוי בעצמו לשן המפתח.

(3) איסור חימוץ נאמר אף קודם הקמיצה, וילפינן לה מדכתיב "מנחה" ולא כתיב רק "אשר תקריבו לה". ובמנחה פסולה כולי עלמא מודו דאין חייב על חימוצה, דהא כתיב "לה". וכן היכא דכבר שלט בה האור ברובה, דהא כתיב "אשר תקריב". והיכא דיצאה לחוץ בין חימוץ לחימוץ, הוא ספק בגמי, האם הוי כמנחה פסולה דליכא לחייבו משום חימוץ, או דלמא דכיון דכבר חימוצה אינה קדושה גמורה ולא שייך בה פסול יוצא, ושפיר יש לחייבו אף על החימוץ השני. וכן איבעיא לן היכא דחימצו בראש המזבח קודם שתשלוט בו האור, האם קרינן ביה "תקריב" או דבעינן אף הקטרה.

(4) כתבו התוס' בעמוד ב', דלאחר ההכנסה לתנור אכתי משכחת לה איסור חימוץ, אבל לאחר קרימת פנים לא משכחת לה חימוץ, דשמא חשיב אפיה גמורה. אי נמי הוי כמאכל בן דרוסאי דבישול.

ד. (1) איסור חימוץ נאמר במרחשת. וכיון דכתיב "כל המנחה" ילפינן לרבות את כל המנחות שיש בהם שמן ולבונה ונקמצות. וכתבו התוס' דסגי אף בהא דנקמצות, דאי לאו הכי מנלן דמנחת חוטא ומנחת קנאות דלית בהו שמן ולבונה אסורים בחימוץ. ולענין מנחת נסכים, אי נימא דנילושת אף במים ויש בה משום חימוץ, ילפינן לה מדכתיב "אשר תקריבו", דליכא למילף לה משאר המנחות או משום דכולה כליל, או משום דלא בעיא לבונה ואינה נקמצת, או משום דלא באה גלל עצמה. וכתב רש"י דאף מנחת כהנים דכולה כליל ילפא מהאי ריבויא. אבל בתוס' מבואר דשפיר ילפא מכל המנחה. ולענין לחם הפנים, אי נימא דמדת יבש לא נתקדשה, הא כלל לא משכחת ביה איסור חימוץ, [והיינו דווקא היכא דאף לא נילושה בביסא דקודש]. ואי נימא דמדת יבש נתקדשה, ילפינן לה מריבויא דאשר תקריבו, דליכא למילף לה מכל המנחה דהא לא קרב ממנה למזבח.

(2) ר' יאשיה סבר דבין כלי הלח ובין כלי היבש התקדשו, ומאי דכתיב "אותם" אתי למעט דכלי היבש נתקדשו רק בפנים ולא נתקדשו מבחוץ, דמסתברא דכלי הלח התקדשו יותר, דהא וימשחם גבי כלי המזבח קאי דהם כלי לח. ור' יונתן סבר דכלי יבש כלל לא נתקדשו, דהא חזינן בקרא דשתי הלחם רק לאחר אפייתן הם קדושים. ועל כרחך דמיעוטא דאותם אתי למימר דאף כלי הלח לא נתקדשו מבחוץ. ודעת ר' עקיבא דכלי יבש לא התקדשו, וכלי לח התקדשו אף מבחוץ, והאי אותם אתי למימר דאותם במשיחה ולדורות בעבודה.

(3) ילפינן מקרא דלא תקטירו ממנו אשה לה, דכל דממנו לאישים אסור הוא בהקטרה, והיינו דכל דקרב ממנו כבר לאישים אסור הוא בהקטרה, ולהכי לאחר שהקריב את חלבי החטאת, אסור להעלות את בשרן על המזבח. וכן הדין לענין שתי הלחם, דלאחר שהוקטרו חלבי הכבשים אסור להעלותן על המזבח [והיינו מלבד האיסור דמעלה שאור], משום דכגופן דמי והוי כממנו לאישים.

4) ילפינן בסוגיין מדכתיב "אל המזבח" דאף הכבש דינו כמזבח. ולדעת ר' יוחנן נאמר הוא אף לכל הדינים הלמודים מהאי קרא, ולדעת ר' אלעזר נאמר הוא רק על שאור ודבש, דהא איכא מיעוטא דאותם. וכתבו התוס', דהוא הדין דיש לרבות עזרה לדעת ר' יהודה שהריצפה נתקדשה, והיינו דווקא במקדש ולא בשילה נוב וגבעון. אי נמי, דאף לר' יהודה ריצפת העזרה לא מהני אלא לענין כשרים. ולענין מזבח מקדש את הפסולין נמי איכא ריבויא דכבש כמזבח, אבל היכא דאין ילפותא אין דין הכבש כדין המזבח.

ה. 1) ר' אלעזר דרש דווקא בשאור ודבש איכא איסור להעלות אף על הכבש. ור' יוחנן דרש לומר דאין ציבור מביא שתי הלחם בנדבה. וכתבו התוס', דאף ר' אלעזר מודה להאי דרשא ותרתי שמעת מינה. ועוד כתבו התוס', דבזבחים דרשינן מינה דאותם אי אתה מעלה לריח ניחוח אבל אתה מעלה אותם לשם אישים, ולא אחרים לשם אישים.

2) מסקינן דהוא פלוגתא דתנאי, האם דרשינן "כל דממנו לאישים" וכיון דאין הלוג עולה לאישים, לא נאמר בו איסור העלאה על המזבח. ואף דבשתי הלחם שפיר חשיב ממנו לאישים מחמת הכבשים הבאים עמו, שאני התם דקריבים יחד עמו, דאף דאין מעכבים את הלחם (לחד מאן דאמר), מכל מקום בדאית להו חייב להביאם, ועוד דנקבעו עמו בשעת השחיטה ואסור לשנותן. אבל לוג שמן של מצורע הא יכול לשנותו [מלבד לר' מאיר], ויכול להביאו אפילו עד עשרה ימים. וכתבו התוס' דליכא לחלק בין בא עמו ללא בא עמו, וכי היכי דאמרין בזבחים גבי נסכים, דכיון דיכול להביאם עד עשרה ימים לא חשיב הזבח מתיר דידיהו. ולדעת ר' עקיבא דרשינן מסיפא דקרא דכתיב "ממנו קרבן" דכל דשמו קרבן נאמר בו האי איסורא, ולוג שמן שפיר איקרי קרבן, דהא ילפינן לה מדכתיב "כל קרבנם", וכן כתיב ביה "והקריב אותו ואת לוג השמן".

3) לדעת אביי אף אם יקטיר כל שהוא יהיה חייב, משום דילפינן מדכתיב "כל שאור" ו"כל דבש" דאף בפחות משיעור קומץ חייב, וכיון דלשיטתו איכא קומץ פחות משני זיתים, על כרחך דאף בפחות מזית איכא חיוב, וכתבו התוס' דמסתבר דקרא אתי למימר דאף חצי מן השיעור חייב. ולדעת רבא אין קומץ פחות משני זיתים, וליכא ראייה מקרא דאף בפחות מכזית יש לחייבו. וליכא למילף דבש משאור, משום דשאני שאור דלא הותר בשיירי מנחות, אבל דבש הותר בשיירי מנחות דהא ילפינן דבעינן לאוכלם "למשחה". ומאידך אין ללמוד שאור מדבש, דשאני דבש דהיינו ביכורים דלא הותר מכללו, דהא אין קרב ממנו כלל למזבח, ולא דמי לשאור דבשתי הלחם הותר מכללן דהשתי כבשים הבאים עמהם עולים למזבח. ואף דהעופות הבאים עמהם קריבים, הרי אינם באים חובה, וכן השלמים דילפינן מקרא דבאים עמהם, לא חשיבי גלל הביכורים, אלא חובה לעצמה.

ו. 1) כתבו התוס' בריש דבריהם דלכאורה בהא תליא אף הפלוגתא דלעיל (כו): בענין הקטרת הקומץ בפחות מכזית, דלאביי דיש הקטרה פחות מכזית הוא הדין לענין הקטרת הקומץ דשרי אפילו בהקטרות פחותות מכזית, ולרבא דליכא הקטרה פחות מכזית הוא הדין לענין קומץ. אמנם כתבו דיש לחלק לענין קומץ כיון דלבסוף הקטיר את הכל כולי עלמא מודו דחשיב הקטרה. ולענין מקטיר בחוץ כתבו, דליכא למילף משאור, דווקא בשאור גלי קרא. וכן לענין פיגול כולי עלמא מודו דדווקא במחשב על כזית הוי פיגול, אמנם כתבו התוס', דשמא פיגול שאני דאיתקיש אכילת מזבח לאכילת אדם דהוי בכזית. ועוד כתבו, דגבי חוץ יש טפי סברא לומר דבעינן כזית לכולי עלמא.

2) כולי עלמא מודו דיש איסור אף בתערובת. וילפינן לה מדכתיב "כי כל". ולרבא יש ללמוד מהכא דהיתר מצטרף לאיסור, דהא לדידיה בעינן שיעורא. ולאביי דלא בעינן שיעורא מה דריבתה תורה "כי כל" היינו אף להיכא דהשאור לא ניכר בתערובת. ומבואר בסוגיין דאף לענין דבש נאמרו דינים אלו. וכתבו התוס' דילפינן לה מריבויא ד"ו" דכתיב "וכל דבש" דמוסיף על ענין ראשון דהיינו שאור דנאמר בו "כי כל".

3) לדעת רש"י, כיון דבאיסור דשאור ודבש נכלל אף עירובי שאור ודבש, חשיב לאו שבכללות. ולרבא שפיר לוקה בין משום השאור ובין משום הדבש. ולאביי תליא בתרי הלישנות בגמ', דללישנא קמא חדא מיהא לקי, וללישנא בתרא אינו לוקה כלל. והתוס' כתבו, דהלאו דשאור ודבש גופיה לא חשיבי לאו שבכללות, וכולי עלמא מודו דלוקה על תרווייהו. ואף למאן דאמר דבעינן בעלמא לחלק, שאני הכא דכתיב "ממנו" ואתי לחלק. והיכא דהעלה דבש ושאור מעורבין. לדעת רש"י אליבא דרבא לוקה ד' מלקויות, משום שאור ומשום דבש, ומשום עירובי שאור ומשום עירובי דבש. ולאביי ללישנא קמא לוקה אחת וללישנא בתרא אינו לוקה כלל. והתוס' כתבו, דאם השאור והדבש ניכרים בפני עצמן, שפיר לוקה על תרווייהו, אבל לא משום עירובי. ואם אינם ניכרים, לדעת רבא לוקה משום עירובי שאור ועירובי דבש. ולדעת אביי ללישנא קמא לוקה חדא, וללישנא בתרא אינו לוקה כלל.

ז. 1) המנחות הטעונות שמן הם מנחת סולת דכתיב בה בהדיא שמן ולבונה, וכן מחבת מרחשת ומאפה תנור הכולל חלות ורקיקין, ולדעת ר' שמעון (לפירוש שני ברש"י) כולל נמי חלות ורקיקין בהדדי, דשמן כתיב בכולהו, ולבונה ילפינן ממנחת סולת. וכן מנחת כהנים וכהן משיח ומנחת נשים וגויים טעונות שמן ולבונה אף דלא כתיב בהו מידי, דמכתיב "כפש" גבי סולת ילפינן לכל מנחת נדבת יחיד דטעונה שמן ולבונה. וכן מנחת העומר טעונה שמן ולבונה כדכתיב להדיא בקרא.

2) מדכתיב עליה גבי שמן ילפינן למעט לחם הפנים דאינו טעון שמן ואף דטעון לבונה. ומדכתיב עליה גבי לבונה ילפינן למעט מנחת נסכים דאף דאית בה שמן, מכל מקום לית בה לבונה. ומבואר בסוגיין דאי לאו מיעוטא לחם הפנים הוי ילפינן דטעון שמן קל וחומר מנסכים דממעטינן להו דלא טעונים לבונה, ואי לאו מיעוטא דנסכים מלבונה הוי ילפינן לה נסכים בקל וחומר מלחם הפנים דאף דמעטינן ליה משמן מכל מקום אית ביה לבונה. וכתבו התוס', דאף אי ליכא שום מיעוט וליכא קל וחומר, מכל מקום ילפינן להו מהדדי, או משאר מנחות או משום דאיקרו מנחה. וליכא למימא דאתי לשאר מנחות דלא כתיב בהו שמן ולבונה, משום דמסתברא דילפינן להו מנפש דמנחת סולת. ומדכתיב "מנחה" ילפינן לרבות מנחת שמיני למילואים דטעונה שמן ולבונה, דאי למעט פשיטא דהא שעה מדורות לא ילפינן. ומדכתיב "היא" ילפינן למעט שתי הלחם משמן ולבונה, דלא נימא דכיון דאיקרי מנחה טעונה שמן ונסכים.

3) תרווייהו שווים בדמיונם, דהא מנחת כהנים דומה לעומר בהא דבאה עשרון ולא כלחם הפנים דבא שתי עשרונות. וטעונה כלי, ולרש"י היינו דלישתן בכלי אבל לחם הפנים נקדש רק בתנור, ולתוס' היינו דתרווייהו אינם טעונים כלי, אבל לחם הפנים טעון שולחן. ובתרווייהו איכא פסול לינה בלינה, ודלא כלחם הפנים דרק לאחר שבוע נפסל בלינה. וכן תרווייהו מעשיהם בחוץ, וטעונים הגשה וממנו לאישים. ומאידך לחם הפנים דמיא בהא דבאה חובה והוא חובת ציבור, ודוחים שבת וטומאה, ומאן נאכלים ויש בהו פיגול.

ח. 1) נתן עליה שמן, פסלה. ולהלן איכא תרי לישני דרב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן, האם דין זה נאמר אפילו בכל שהוא שמן, דהא כתיב "לא ישים", ומיהו בעינן שישים לכל הפחות על כזית מן המנחה, דהא כתיב "עליה" ומשמע דאיכא שיעורא. או דילפינן מנתינה דכתיב גבי לבונה, דהתם הוא בכזית דילפינן מנתינה דנתן לכהן את הקודש דהוא בכזית אליבא דרבנן. [אבל לאבא שאול השיעור הוא בשוה פרוטה]. ואם נתן עליה לבונה, בעודה בתוכה וודאי דפסולה, אמנם רק בדאיכא שיעור דכזית, אבל הכא לא בעינן כזית מן המנחה, דסגי בכל שהוא, משום דעליה דכתיב בלבונה הוי ריבוי אחר ריבוי ואינו בא אלא למעט. אבל מבואר בברייתא דיכול ללוקטה וכשרה [ואם אי אפשר ללוקטה, אין לה הכשר]. דהא כתיב "כי חטאת". ולגירסת התוס' בהא הקשו אמאי לא נימא דכיון דנדחתה נדחתה, ולדעת אביי הא

גופה ילפינן מחטאת דכשרה, ולדעת רבא אתיא רק לחנן המצרי דלית ליה דחיה. ולרב אשי הכא כיון דבידו ללוקטו כולי עלמא מודו דלא אמרינן דיחוי.

(2) בנתן עליה שמן כיון דאינה ראויה כלל למנחה ליכא בה אפילו פסול. והיכא דנתן עליה לבונה, אם לא ליקטה אינו מפגל אלא פוסל. ולגירסת רש"י עלה הקשו אמאי פוסל, הא הוי כנשפך עליה פך שמן דלא חשיבא כלל מנחה ואינה נפסלת, ועלה מסקינן דלאביי ילפינן מחטאת דשפיר קרויה מנחה, אלא דאין בה פיגול משום דבמצב זה אינה ראויה להרצאת כשר. ולרבא אתי רק כחנן המצרי, ולרב אשי הכא כולי עלמא מודו דלא נדחית ממנחה כיון דבידו לתקנה. ולתוס', קודם הליקוט עצם הקמיצה היא פסולה ומשום הכי איכא פסול ולא משום מחשבתו. אבל לאחר הליקוט, דינה ככל מנחה דיש בה פיגול. ולתוס' עלה אמרינן לדברי אביי רבא ורב אשי דסוגיין.

ט. (1) לענין נתינה הכתובה בלבונה מבואר בסוגיין דהוא בכזית, וכתבו רש"י ותוס' דילפינן לה מנתינה דכתיב גבי האוכל תרומה, דהתם הוא בכזית. ובתוס' העלו שני צדדים האם לאבא שאול דאמר התם בשוה פרוטה הוא הדין הכא, או דשאני התם דיליף ממעילה. ולענין נתינה דשמן המנחה על זר, נחלקו ר' מאיר ור' יהודה האם ילפינן מסך דהוא בכל שהוא או לאו. וכתבו התוס', דסוגיין לא דמי להאי, משום דהתם בחד מילתא כתיב נתינה וסיכה, אבל הכא בתרי מילתא הוא, ומאידך הכא בחד קרא כתיבי, והתם לאו בחד קרא כתיבי. ולענין נתינה ד"זנתן הכסף" כיון דכתיב "נעלו" משמע אפילו כל שהוא, וכן לענין ונתן דגט הוא בכל שהוא, דהא כתיב "ספר". ולענין תרומה אף דכתיב "תתן" חטה אחת פוטרת את הכרי, ונשארו התוס' בצריך עיון.

(2) לדעת רש"י סלקא דעתין דהיכא דכהן אחד הוסיף שמן או לבונה איסור אחד הוא. ומסקינן דכיון דכתיב "עליה" ילפינן דהאיסור הוא בגופה של מנחה דיש איסור ליתן גם שמן וגם לבונה וחיוב תרתי. והתוס' כתבו, דסלקא דעתין דאיירי דווקא בשתי מנחות, ולהכי נקטו שני כהנים דסתמא דמילתא כל מנחה כהן אחר עושה, דאילו במנחה אחת, כיון דנתן לה שמן כבר נפסלה ושוב אין עליה איסור בלבונה דילפינן מאיסור מחמץ דנאמר רק בכשירה. ומסקינן, דכיוון דכתיב "עליה" ילפינן דיש חיוב אפילו בשמן אחר לבונה. ולדעת ר"ת סלקא דעתין דאיירי אפילו בשני כהנים, והיינו במנחה אחת שכל כהן נותן במקום אחר והוא הדין הוא עצמו בזה אחר זה, דדמי למחמת אחר מחמץ דחיוב. ועלה מסקינן, דכיון כתיב "עליה" בעינן שלא היה על המנחה מלבד השמן ומלבד הלבונה, וכל החיוב הוא רק בשתי מנחות.

(3) לדעת תנא קמא יש עשרה מנחות הטעונות הגשה ואינן טעונות תנופה. והיינו, סולת מחבת ומרחשת חלות ורקיקין, מנחת כהנים ומנחת כהן משיח, מנחת נשים ומנחת נכרים, ומנחת חוטא. ולדעת ר' שמעון אין למנחת כהנים ומנחת כהן משיח. אבל מאידך לפירוש השני ברש"י, במנחת מאפה תנור דהם חלות ורקיקין, יש מין נוסף, והיינו מחצה חלות ומחצה רקיקין.

(4) הגשה נאמרה במרחשת, וההגשה נעשית קודם הקמיצה, דהא כתיב "מנחה" דאף המנחה טעונה הגשה ולא הקומץ הקרב. וכתבו התוס', דהאי הגשה נאמר על כל האמור בפרשה והיינו נמי סולת מחבת ומאפה תנור. ולדעת רבנן דאף מנחת כהנים ומנחת כהן משיח טעונים הגשה, הסתפקו התוס' האם מריבויא ילפו לה, או מהנך ילפו לה.

י. (1) מנחת חוטא טעונה הגשה וילפינן לה מדכתיב "את המנחה". וליכא למילף לה ממנחת נדבה, דהא אינה טעונה שמן ולבונה, וכן מסוטה ליכא למילף לה, דהא אינה באה אלא בעני. ומנחת סוטה נמי טעונה הגשה, ולר' שמעון ילפינן לה מדכתיב "והקריבה", ולר' יהודה ילפינן לה מדכתיב "והבאת". וליכא למילף מינה ממנחת העומר ומנחת נדבה, משום דהני באים סולת והיא באה קמח. ומנחת העומר לר' יהודה מדינא ממנחת חוטא ומנחת סוטה אתיא, דאם מנחת חוטא דאינה טעונה תנופה הגשה, מנחת העומר דטעונה תנופה לא כל שכן דטעונה הגשה, וליכא למיפרך מה למנחת חוטא שכן באה חטים, דמנחת סוטה תוכיה, וליכא למימר מה למנחת סוטה שכן מוכרת עוון, דמנחת חוטא תוכיה וחזר הדין. אמנם ר' שמעון סבר דאיכא למיפרך מה להו דכן מצויים טפי, תאמר במנחת העומר דישנה רק פעם אחת בשנה, ולהכי יליף לה מדכתיב "והבאת". וכתבו התוס', דהא דלא ילפינן לה מדכתיב "זאת תורת" אף דלענין לשמה ילפינן לכל המנחות, משום דשאני הגשה דכתיב בה תלתא ריבויים ותלתא מייעוטים, ועל כרחך דלאו בכלל דזאת תורת היא, ועלה דנים מי עדיף למעט ומי עדיף לרבות.

(2) לחם הפנים ושתי הלחם אינם בהגשה, דהא כתיב מיעוטא "מאלה", ומסתברא טפי למעט לאלו משום דאין מהם לאישים. ומנחת נסכים נמי אינה טעונה הגשה, וילפינן לה ממיעוטא ד"והקריבה" דהוי מצי למיכתב "והקריב", ומסתברא דהנך אתי למעט משום דלא באות בגלל עצמן. וכתבו התוס', דהכא משמע דאי לאו מיעוטא הוי אמינא דלחם הפנים בכלל מנחה הוא, ואילו לענין שמן ולבונה בלאו מיעוטא אינו בכלל. וכתבו, דשמא אף הכא היינו רק לאחר דיש לרבות מריבויא דזאת יש למעט להו.

(3) לדעת ר' שמעון אינן טעונות הגשה, ובמתניתין קאמר לה דהוא משום דאינם נקמצות. וברש"י מבואר דהיינו דאינם נקמצות להתיר שיריים באכילה. והיינו מאי דיליף בברייתא ממיעוטא ד"והגיש" דכל הנך מנחות דכולה כליל ואין בהו היתר לכהנים, אינם טעונות הגשה. ופשיטא דכולל אף מנחת חוטא דאף דנקמצת, הא כולה כליל. אמנם התוס' הבינו דבקמיצה גרידא תלי לה, והקשו ממנחת חוטא, דהא בגמ' משמע דתליא בהא דכולה כליל. והסיקו, דמאי דאמר במתניתין קמיצה, לסימן אתי, דכל אלו דאינן נקמצות אין בהן הגשה, אבל משכחת לה נמי נקמצות דאין בהו הגשה.

(4) ילפינן מדכתיב "אלה" דרק מן החיטים יכול להביא מנחת נדבה.

יא. (1) לוג שמן של מצורע ואשמו טעונים תנופה ולא הגשה. וכן אימורי שלמי יחיד וחזה ושוק דידהו. וכן שתי הלחם ושני הכבשים דידהו. וכן ביכורים, ובמתניתין אמרינן דהוא רק לר' אליעזר בן יעקב, אמנם בגמ' אמרינן דאף ר' יהודה סבר הכי, ונקטו ר' אליעזר בן יעקב או משום דיליף לה מקרא קמא, או משום דרב גובריה.

(2) מנחת העומר ומנחת סוטה טעונות גם תנופה וגם הגשה, וקודם עביד תנופה ולאחריה הגשה, וילפינן לה ממנחת סוטה דכתיב בה "והניף את המנחה" והדר כתיב "והקריב אותה אל המזבח". ולחם הפנים ומנחת נסכים אינן טעונות לא תנופה ולא הגשה.

(3) מגיש את המנחה בקרן מערבית דרומית, דהא בעינן בה לפני המזבח, והיינו דרום. ומאידך בעינן בה יסוד דילפינן לה מדקרי לה רחמנא חטאת וחטאת טעונה יסוד לשיירי הדם דידה, וכיון דבקרן מזרח לא היה יסוד, על כרחך דמקומה בקרן מערבית דרומית. ולרש"י ילפינן לה מדכתיב בכל המנחות "כחטאת כאשם היא". והתוס' הקשו מנלן דהוקשה לשיירי הדם, דלמא לתחילת הדם הוקשה דלא טעונה יסוד. ומשום הכי ביארו דקאי אמנחת חוטא, דרחמנא קרי לה חטאת תחת חטאת העוף דהיה לו להביא בדלות. ומהתם ילפינן לכל המנחות בגילוי מילתא דהיינו "לפני ה'" דכתיב בהגשת המנחה.

(4) יכול להניף בכל רוח שירצה בפנים. דהא כתיב "לפני ה'" ופיר משמע בכל רוח. דדווקא בהגשה דליכא לאוקמי במזרח אמרינן דבעינן במערב.

יב. 1) כתבו התוס', דהיינו דנאמר לפני ה' על דבר שנעשה בחוץ, הכוונה היא שיעשה בפנים ואין נפקא מינה באיזה רוח. אבל אם כבר נעשה בפנים ונאמר בו לפני ה', על כרחך הכוונה היא לצד מערב שהוא לפני ה'. אמנם בסוף דבריהם נשארו בתימה מהגשת מנחה, דאף דבפנים הייתה מכל מקום אי לאו דבעינן בה יסוד הואי אמינא דלפני ה' היינו מורח.

2) תנופת השלמים נעשית על ידי הבעלים דהא כתיב "ידיו תבאינה", וכן על ידי הכהן דילפינן מביכורים דכתיב "ולקח הכהן". ומניח הכהן ידו תחת יד הבעלים ומניף, וכתבו התוס', דהיינו דהבעלים יאחו בשפתו והכהן יאחו בשוליו, דאי באותו מקום הא איכא חציצה. אמנם הביאו בשם רש"י דאחציצת כהן לא קפדינן, והכהן יניח ידו תחת יד הבעלים.

3) קרבן נשים נמי טעון תנופה, ואף דכתיב "בני ישראל" למעוטי נשים, מכל מקום כיון דהכתוב תלי לה אף בכהן, שפיר מניף לה הכהן והקרא למעט דאין נשים מניפות. ולענין סמיכה, כיוון דכתיב "בני ישראל" ממעטינן לה, ולא אמרינן דהכהן יסמוך על ידה, דהא איכא מיעוט לשליח מסמיכה. ובגר ועבד משוחרר שפיר יכול להניף בעצמו, דהא כתיב "המקריב" אפילו כל דהו.

4) לגירסת רש"י אף קרבן גוי למאן דאמר דיכול להביא אף שלמים, טעון תנופה דהא בכהן תלי רחמנא, ואינו מניף דהא כתיב "בני ישראל" ויניף הכהן תחתיו. ולגירסת התוס' אין קרבנו של גוי טעון תנופה, ואפילו הביא שלמים דהא שאני שלמים דידיה דאף כל הבשר נאכל לכהן ולא רק החוזה והשוק. ולענין סמיכה, אינו טעון סמיכה, דהא כתיב "קרבנו" ואף ישראל לא יסמוך עבורו, דהא כתיב "בני ישראל" למעט דקרבן גוי כלל לא טעון סמיכה.

יג. 1) התעסקו בו שלשה כהנים, דבחד קרא כתיב את החלב על החוזה, ובחד קרא כתיב דחזה התנופה על אשי החלבים, ותו כתיב וישמו את החלבים על החזות. ואמרינן דבתחילה נטלן הכהן מבית המטבחיים קודם את החוזה ועליו את החלב, כדי שכשיתנם על יד הכהן המניף יהיה החוזה למעלה, ואחר כך שנתן לכהן המקטיר היה החוזה למטה והחלב למעלה. והטעם בדבר משום ברוב עם הדרת מלך.

2) במילואים הניפו את הלחם על הזבח, דהא כתיב "ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת וגו' וישם על החלבים". ובעצרת דמניף את הלחם עם הכבשים, לדעת תנא קמא ילפינן ממילואים דלחם על כבשים [דאילו מקרא דעצרת הדבר שקול]. ולדעת ר' יוסי בן המשולם הכבשים למעלה דכתיב "והניף הכהן אותם על לחם הביכורים", ומאי דכתיב על שני כבשים לאופוקי שבעה כבשים אתי. ולדעת חנינא בן חכנאי נותנן בין שני ירכות הכבש ומניף הכבש על צידו, דרגלו התחתונה תחת הלחם ורגלו העליונה מעל הלחם. ולדעת רבי מאי דכתיב "על" היינו בסמוך, ומניח זה בצד זה ומניף.

3) מוליך ומביא ומעלה ומוריד. ורש"י במשנה נקט שתי לישנות האם ילפינן לה מהא דכתיב כמה זימני תנופה, או דכיון דכתיב והניף והרים ילפינן לה, דתנופה היינו מוליך ומביא והרים היינו מעלה ומריד. ואמרינן דמוליך ומביא למי שהרוחות שלו, ומעלה ומוריד למי שהשמיים והארץ שלו. ומערבא מתנו דמוליך ומביא לעצור רוחות רעות, ומעלה ומוריד לעצור טללים רעים הבאים מלמעלה למטה. והתוס' הוסיפו בשם הירושלמי דצריך לנענע ג' פעמים בשעת ההולכה והובאה, והסתפקו האם הולכה והובאה חד נינהו או דתרי נינהו. ועוד כתבו התוס' דדווקא בשתי הלחם דעצרת [ועומר דפסח], ובלולב אמרינן הכי, דבאלו נידונים על התבואה ועל פירות האילן ועל המים.

4) מניפים אותם בעודם חיים דכתיב להדיא בקרא, וכן לאחר שחיתתן דילפינן במה מצינו משאר שלמים. ונחלקו רבי ורבנן האם לאחר השחיטה מניפים אותן שלימים או רק חזה ושוק. דלרבי מניפים אותם שלימים, והיינו טעמא או משום דדון מינה ואוקי באתרא, או משום דאף אי דנים מינה ומינה, הא דנים דכל הנאכל לכהן טעון תנופה. ולרבנן רק החוזה ושוק טעונים תנופה, או משום דדון מינה ומינה, או משום דיש ריבוי בחוזה ושוק של שלמי יחיד דכתיב "שלמיהם" וילפינן אף לשלמי ציבור.

יד. 1) שלושת המינים הם שלמי יחיד, שלמי ציבור, ואשם מצורע. ובשלמי יחיד נוהג סמיכה ותנופה לאחר שחיטה, ובשלמי ציבור נוהג תנופה מחיים ותנופה לאחר שחיטה ואינו טעון סמיכה. ואשם מצורע טעון תנופה מחיים וסמיכה.

2) סלקא דעתין דזבחי שלמי יחיד יהיו טעונים נמי תנופה קודם שחיטה קל וחומר משלמי ציבור, [והוסיפו התוס' דלא אמרינן דכל אחד תיקו בדוכתיה, משום דיש לומר במה מצינו, וכן סמכו אהא דקרי לה שלמים, ומשום הכי אף לא פרכינן אקל וחומר דשאני ציבור דהוי חובה]. ואינו נוהג משום דאיכא בזבחי שלמי ציבור מיעוט ד"אותם". וסברינן נמי דזבחי שלמי ציבור יהיה סמיכה קל וחומר משלמי יחיד, ודחינן דגמירי דאיכא רק שני סמיכות בציבור ותו לא. וכן סברינן דאשם מצורע יהיה טעון תנופה אף שחוט קל וחומר משלמי יחיד. ודחינן, דאיכא בשלמי יחיד מיעוט ד"אותו".

3) השולח קרבנו ממדינת הים אמרינן בסוגיין דהכהן מניפו. אבל אינו יכול לסמוך עליו, דהא איכא מיעוט לשליח מסמיכה. ומכל מקום אינו מעכב כדחזינן בכמה דוכתי דאינו מעכב, ואף בגוונא דאינו ראוי כלל לסמיכה כתבו התוס' דלא אמרינן ביה כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו, משום דחזינן דהתורה ריבתה טמא לקרבנות, כדחזינן מהא דדרשינן מזובו ולא מזובו ונגעו, וכן מהא דאיכא מיעוט דטמא פטור מראיה, ומשמע דבשאר קרבנות שפיר משלח. [וצריך לומר דהטמא אינו יכול לסמוך, או משום דבעינן ראשו ורובו, או משום דביאה במקצת נמי שמייה ביאה. ועוד כתבו התוס', דתכף לסמיכה שחיטה מדאורייתא היא, ומשום הכי אינו יכול לסמוך בחוץ ולשחוט בפנים].